

Klimat- och näringslivsdepartementet

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11930
404 39 Göteborg

Transportstyrelsen
701 88 Örebro

Uppdrag att utreda sjöfartens miljöpåverkan och behovet av åtgärder i utpekade områden

Regeringens beslut

Regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att tillsammans med Transportstyrelsen utreda sjöfartens miljöpåverkan och behovet av eventuella åtgärder för att minska sjöfartens miljöpåverkan i området Salvorev mellan Fårö och Gotska sandön respektive området mellan Norra Midsjöbanken och Hoburgs bank sydost om Gotland, och därmed sammanhängande sjöfartsstråk, framför allt med avseende på fågel och tumlare. Myndigheterna ska med avseende på dessa områden

- analysera sjöfartens miljöpåverkan och vid behov lämna förslag på åtgärder för att minska denna påverkan,
- ta fram en konsekvensbeskrivning av de förslag som lämnas i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar och särskilt
- bedöma de föreslagna åtgärdernas offentligfinansiella kostnader och samhällsekonomiska konsekvenser för transporter och sjöfartsnäringen nationellt och internationellt,
- analysera de EU-rättsliga och internationella förutsättningarna för att genomföra föreslagna åtgärder, och
- för det fall myndigheterna föreslår åtgärder som kräver internationella åtgärder, analysera förutsättningarna för att genomföra sådana åtgärder inklusive förutsättningarna för att få tillräckligt stöd av andra stater och intressenter för att internationellt kunna genomdriva dessa.

Myndigheterna ska vid behov inhämta synpunkter och relevant information från Sjöfartsverket, Försvarmakten, berörda länsstyrelser och andra

myndigheter samt bransch- och intresseorganisationer som myndigheterna bedömer är berörda.

Havs- och vattenmyndigheten ska senast den 30 april 2027 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

I propositionen Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske (prop. 2023/24:156) konstaterar regeringen att sjöfartens miljöpåverkan och behovet av åtgärder för att minska sjöfartens miljöpåverkan i särskilt känsliga områden i Östersjön bör utredas.

Flera hårt trafikerade fartygsrutter i Sveriges närområde passerar nära eller genom marina skyddade områden som Natura 2000-områden och marina naturreservat samt andra känsliga havsområden. Få havsområden i Sveriges närhet är helt fria från fartygstrafik.

Effekterna på marina djur och växter av fartygstrafiken i sig, exempelvis genom påverkan av buller och svall, och av fartygens utsläpp till vatten och luft, varierar i tid och rum. Effekter är i hög grad kopplade till var och när utsläpp förekommer. Till exempel kan effekter på biologisk mångfald av utsläpp av olja och kemikalier från fartyg vara små om utsläppen förekommer i mindre känsliga havsområden men mycket stora i känsliga eller skyddade havsområden, eller vid en olämplig årstid. Läckage av gifter från båtbottnfärger samt fartygsgenererat undervattensbuller kan påverka växt- och djurliv på lokal och regional nivå.

Naturresurser och naturvärden i form av biologisk mångfald och hotade arter i Östersjön och Västerhavet är inte jämnt fördelade. Omkring 90 procent av antalet övervintrande sjöfåglar i Östersjön finns inom områden som tillsammans uppgår till fem procent av havsytan. Den hotade småvalen tumlare och flera kommersiellt viktiga fiskarter fortplantar sig enbart i vissa begränsade områden. Många bottenlevande växter och djur kräver särskilda förutsättningar som bara uppfylls i vissa delar av Sveriges havsområden.

I havsplanen för Östersjön pekar regeringen ut ett antal s.k. utredningsområden för sjöfart. Beteckningen utredningsområde anges i havsplanerna där flera användningar har anspråk i samma område och mer

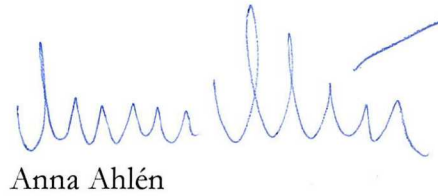
utredning av de aktuella användningarnas behov på platsen krävs innan beslut om mest lämplig användning kan fattas. Beteckningen används också när det saknas tillräckligt underlag för att man ska kunna avgränsa den närmare sträckningen av användningen i ett visst område. Två sådana särskilt känsliga områden där sjöfart och höga naturvärden är motstående intressen är området Salvorev mellan Fårö och Gotska sandön respektive området mellan Norra Midsjöbanken och Hoburgs bank sydost om Gotland och därmed sammanhängande stråk. Över Salvorev går i dag sjötrafik genom ett område med mycket höga naturvärden med bland annat den rödlistade alfågeln. Även i området mellan Norra Midsjöbanken och Hoburgs bank går fartygen genom ett grundområde med mycket höga naturvärden med alfågel och tumlare. Alfågel påverkas negativt av oljeutsläpp från fartyg. Tumlare påverkas negativt av buller från fartyg. Båda dessa områden ingår i ett Natura 2000-område med höga naturvärden som är särskilt känsliga för påverkan från bl.a. fartygstafrik. Sverige har en skyldighet enligt art- och habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG) och fågeldirektivet (direktiv 2009/147/EG) att vidta åtgärder för att uppnå bevarandesyftena med Natura 2000-områdena. Från naturvårdssynpunkt är det därför angeläget att utreda sjöfartens påverkan på naturmiljön och vilka åtgärder som kan vara lämpliga för att minska påverkan inom de utpekade områdena. Sverige har också en skyldighet enligt Havsmiljödirektivet (2008/56/EG) att följa upp frågan om kontinuerligt undervattensbuller, exempelvis från fartyg.

Samtidigt är dessa områden av mycket stor betydelse för sjöfarten och är utpekade som riksintresse för sjöfart. Förändringar i sjöfartens förutsättningar kan generera merkostnader både för sjöfartsnäringen och för de intressenter som nyttjar sjöfartens tjänster, vilket för svensk del är en betydande del av landets import- och/eller exportberoende ekonomiska verksamheter. De flesta förändringar gällande sjöfartens förutsättningar kräver beslut som fattas internationellt eller åtminstone med internationellt stöd och behöver vara förenliga med EU-rätten och folkrätten, inklusive havsrätten. Sjöfarten i ovan nämnda områden är av intresse för många stater, inte minst de andra Östersjöstaterna. Därför är det nödvändigt att beakta sjöfartsnäringens och andra staters intressen om nya åtgärder som påverkar sjöfartens förutsättningar föreslås. Det behöver därför utredas hur sjöfarten påverkas av eventuella åtgärder som föreslås inom ramen för uppdraget.

På regeringens vägnar

Johan Britz

Anna Ahlén

Kopia till

Försvarsdepartementet/EMF och ESS

Finansdepartementet/BA och SFÖ

Klimat- och näringslivsdepartementet/BK och E

Kulturdepartementet/KKM

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/FJR, TM, TP och US

Kustbevakningen

Sjöfartsverket

länsstyrelserna